

אבות אוכלים בוסר

דוקטור לפיסיקה, רופא פלסטיקאי ועו"ד ידוע הם חלק מקבוצת גברים, הטוענים שבתי המשפט מפלים אבות גרושים בדיונים על אחזקת ילדיהם
● **גורל הילדים, הם מתלוננים, נקבע על-ידי פקידות סעד, שהשופטים מקבלים את המלצותיהן באופן אוטומטי** ● **לנוכח התלונות נבדקת כעת אפשרות להרשות לאבות לערער, לראשונה, על תסקיר פקידות הסעד**

ליותר מ-100 תסקירים בשנה.

לפקידת הסעד אין משאבים, אין זמן, והיא נתונה בלחץ בעבודה, אומרת עו"ד לייבוניץ. "בתי המשפט ממתנינים לתסקירים, ולכן היא מקרישה ארבע-חמש שעות עבודה לכל תיק. היא נפגשת שעה עם כל צד, כדי תבתי דוח ושולחת אותו לבית המשפט. לעיתים עורכי הדין מבקשים לזמן אותה ולחקור אותה על התסקיר שכתבה, לראות עד כמה הוא מעמיק ורציני. אבל כשי מצינים להן שאלות הבהרה, גורמים להן בדרך כלל לה תחפר בעמדותיהן. הטבע האנושי אינו מאפשר לנו להדות בטעויות".

בפועל, קביעתה של פקידת הסעד היא טופית. בית המשפט מקבל אותה כעובדה. על הכרעת בית המשפט לענייני משפחה אפשר לערער בבית משפט מחוזי, אבל בערעור בודקים רק את ההחלטות של בית המשפט למ שפחה. לא נבדקים שיקוליה של פקידת הסעד.

א, וחושב תל אביב, החליט שאם אין לו זכות ערעור על המלצת פקידת הסעד, הוא יתבע אותה אישית בבית המשפט לתביעות קטנות. א' הוא אב שלוש בנות קטנות שגדלו מאמן. האם, המגדלת את הבנות בצעמה, החליטה לרשום אתן במסמכים רשמיים על-פי שם המ לבית המשפט, ותבע שבנותיו ישאו את שם משפחתו. לתרהמתו, פקידת הסעד תמכה בעמדת האם. היא לא ידעה שהחוק אינו מאפשר "מחיקה" של קשר משפחתי בין ילדה לאביה.

נציגת היועץ המשפטי לממשלה באתרו דיון, עו"ד רד ורדה כרשור, כתבה לבית המשפט: "מתוך התס קיר חלקני של פקידת הסעד לא הצלחנו ללמוד דבר וחי דבר על משמעות שינוי השם לגבי הבנות ועל הא פשרות שהן תיקרנה בשם נעוריה של האם. מורכב בנות שהן חלמידות בית ספר, ולשינוי השם עשויה להיות השפעה על זהותן ויחס הסביבה אליהן". בעקבות זאת כתבה פקידת הסעד תסקיר נוסף, הפעם הפוך. בית המשפט למשפחה קבע כי שם המשפחה של הבנות יחיה שם משפחתו של אביהן. אבל פסק הדין ניתן בעקבות הדרישות שמשפחה לא פותח משנ חיים. האב החליט לתבוע את פקידת הסעד על הדרש לת ותבע גם את פקידת הסעד והבכירה, הממונה עליה.

של פקידת הסעד. "מי שקובע מה יקרה בגורלה של משפחה קרועה היא בדרך כלל אישה צעירה, שאין לה ניסיון-חיים ובי עיקר אין לה ניסיון בחיי משפחה", אומרת עו"ד לייבוניץ. "לחלק מהפקידות יש רעות קודמות, שכואב להם. הלוק פמיניסטיות מוצרות וסבורות שילד צריך תמיד להיות עם האמא. נכון שבחוק נאמר שילד עד גיל שש יהיה עם אמו, אם אין נסיבות מיוחדות, אבל זה ניתן לסתירה. בפועל, פקידות הסעד נהגות כאילו כל ילד, גם אחרי גיל שש, צריך להישאר עם אמו. הן מתעלמות מהשינויים שעוברים על החברה הישראלית. היום יש אבות שמספלים בילדיהם. יש משפחות שבהן עול הסדר פול מתחלק בצורה שווה בין שני בני הוג. המציאות שבה האמא נבית עם הילדים והאבא נמצא כעבודה, אינה מעורבנת".

אין משאבים ואין זמן

פקידת הסעד היא עובדת ציבור המועסקת על-ידי הרשות המקומית. בישראל יש תקנים ל-181 פקידות סעד, אך בפועל פועלים בישראל 625 עובדים סוציאליים (כמעט כולם נשים), המחלקים ביניהם את התקנים. יש עובדות סוציאליות שהן ברבע משרה פקידות סעד, בעוד רבע משרה הן מטפלות באלימות במשפחה ובי שאר המשרה מטפלות באימוץ ילדים או במשפחות נד קחת. 181 התקנים של פקידות הסעד כתבו בשנת 2005 יותר מ-18 אלף תסקירים; כלומר, כל פקיד סעד אחראי

"נפרדתי מאשתי לפני כשש שנים", הוא מספר. "לא רציתי לנתק את הקשרים שלי עם הילדה, שהייתה אז בת עשר. הרצון שלי בקשר עם הילדה עלה לי כיוקר. גרושתי הסיתה את הילדה נגדי. היא סיפרה לה עלי כדי כים נוראיים. היא סיפרה לה שכשהייתה תינוקת מער לס לא נישקתי אותה. היא סיפרה לה שכתבתי צוואה ובה הורשתי את כל רכשי לחברתי, שהיא כינתה 'חור' ובה המרוקאות של אבא'. היא סיפרה לה שנטשתי אותה. היא ממש שטפה את מוחה.

"פנתי מיוחמתי לפקידת סעד בעיריית תל-אביב כדי שתגיש לבית המשפט למשפחה תסקיר. הפקידה הציעה לי לשלם לגרושתי את כל הסכומים שהיא תובי עת ממני כדי שתפסיק לתגנה כד. כשסירבתי, היא אימצה את כל טענותיה של גרושתי. היא נהגת להיפי גש לעיתים קרובות עם גרושתי ועם הבת, אבל אחי קרים שבהם היא תומכת בטענותיה של גרושתי. בית המשפט למשפחה מאמץ את מה שהפקידה קבעת. בלחץ פקידה נאלצתי להיפרד מחברתי, כדי שלא תהיה סיבה למנוע ממני לראות את הילדה".

עו"ד אלינור לייבוניץ, שמתמחה בהפעלת בתי הדין למשפחה, מחזקת את רעתו של צ' בנושא המח הרב ביש לפקידות הסעד. "זוכח שיש לעובדת הסר ציאלית אינו רומה לבדו של שום פקיד ציבור אחר", היא אומרת. "עורך דין, שופט, רואה חשבון, רופא - אין אחד אינו הורץ גורלות במידה כזאת. יש מצבים שבהם ילדה בת 25 קובעת אן ליד יגול עם אביו א עם אמו. היא קובעת אם אב יוכה לראות את ילדו - או לא. "פורמלית, הקביעה הזאת נמצאת בידי שופט, אבל בפועל השופט אינו נפגש בדרך כלל עם הילד. הוא אינו בודק את העובדות. בפועל, בית המשפט למשפחה סומך בעיניים עצומות על פקידת הסעד. הוא ממש ור תמגט גומי".

יש שופטים הזמנים את הילדים ללשכתם כדי לשוחח איתם ולרעת אצל מי הם רוצים לחיות: אצל האמא או אצל האבא. ועלת רוטלוי לוכיית הילד למ ליצה כי כל ילד מעל לגיל שש יזומן לבית המשפט למ שפחה, והשופט יתירשם. אבל במקרים רבים השופטים מותרים על הפנישה עם הילד ומסכים על חזת רעתה

מישה רונן ויחזקאל אדירם

משך חדש חצי התקיימה מול בניין בתי המשפט בתל-אביב משמרת מחאה של אבות, שילדיהם הוחזקו מהם על-ידי המערכת המשפטית, האבות עמדו שם מדי יום, חלקם אף שבתו רעב, והשמיעו טענות קשות נגד בתי המשפט ומערכת הרווחה. כבוסו של דבר, אחרי שטענר תיהם לא עוררו דה, פיורו האבת את ההפגנה. רד מצטמצם בטיפוס צרכיו המלכליים של הילד, אומר דוקטור לפיזיקה ממכון ויצמן, שהיה בין המפגינים. "היא פועלת מתוך רעה קדומה ובלתי-מוצדקת שלפיה הילד צריך תמיד להיות עם אמו. התוצאה היא ש-97 אחוז מהילדים שהוריהם התגרשו, חיים עם אמהותיהם". אב נוסף, רופא פלסטיקאי, שבת רעב בהפגנה למ רוח שלקה בליבו. עד כדי כך חשבו לו המאבק. האיש טוען שאשתו פועלת באלימות פסיכולוגית ופויית, אבל פקידת הסעד אישה לו לראות את בתו רק במר כו קשר, רד וזכוכית משוריינת. אב נוסף המשתתף במאבק הוא דוקטור למשפחה שלא ראה את בנו, בן השבע וחצי, כבר שש שנים. לרבריו, בית המשפט ציווה פעמיים שהוא ייפגש עם בנו, אבל פקידת הסעד מתיר חסת לצוים של בית המשפט כאל המלצות בלבד, והה חלטה הסופית היא בידיה. לרבריו, פקידת הסעד קבעה כי טובת הילד מחייבת שהוא לא ייפגש עם אביו, ולכן היא מונעת את הפגישה.

גם צ', עו"ד ידוע, מצוי במאבק מול הרשויות על הד כות לראות את בנו. במאבק זה, שנמשך כבר שש שנים, גילה צ' כי ההחלטות הגורליות לעתיד הילדים מתקבלות ברוב המקרים לא על-ידי השופטים בבתי המשפט למשפחה, אלא על ידי עובדות סוציאליות, הב קראות בלשון הרוק "פקידות סעד לסרדי דין". השבוע הגיש צ' לבית משפט השלום בתל אביב תביעה סכפית בסך 2.5 מיליון שקל נגד שתי פקידות סעד, עובדות עיריית תל-אביב.

הפגנת האבות. "אבא הוא לא רק קסמוט" (למצולמת אין קשר לנאמר בכתבה) תצלום: יריב כץ

מכיוון שהגיש את התביעה בעצמו, ללא עורך דין, בחר בבית משפט לתביעות קטנות ותבע את הסכום המירבי שמוכר זה מוסמך לפסוק – 17,800 שקל. תגובת פקידות הסעד הייתה מפתיעה: הן הסכימו לשלם לו את מלוא הסכום שתובע, בתנאי שזה יהיה "לפנים משורת הדין" רבלי להכיר באחריות כלשהי. את הסכום שילמה המעסיקה של שתי הפקידות – עיר רינת תל אביב.

"זהו הפעם הראשונה שאב העו להורים את ראשו נגד התעמרות של פקידות הסעד", אומר א. "הגוף ועוגמת הגפס אינם ניתנים לכימות בכסף, אבל יצאתי תקדים לכל נפגעי פקידות הסעד למיניהן. לצערי הרב למדתי כי המושג 'טובת הילד' הוא מס שפתיים הנישא ברוח על-ידי פקידות הסעד".

בני אפשרות לערעור

כוח הנגוד של פקידות הסעד מוכרז למשפטנים ותוקים את הכוח שהיה לפניו 30 שנה לפני כיסוי האטר המוחזי. באתם ימים יכול היה הפסיכיאטר המוחזי להר ציא הוראת אשפוז בכפייה לכל אדם, אם סבר שהוא עלול לסכן את עצמו או את זולתו. הפסיכיאטר המוחזי היה מוסמך לתתם על הוראה כזאת גם אם לא ראה את הזולה ולא שמע את טענותיו.

בעוד שעל החלטתו של שופט מעצרים יש ערעור, והוא חייב לנמק את החלטתו, הפסיכיאטר המוחזי היה מוסמך להחליט באופן סופי, והגאושפוז בכפייה היה שומע על החלטתו מסניטרים שהיו מתרפקים על דלתו כשבירייהם חליפת ריטון של משוגעים.

סדרת כתבות ב"ידיעות אחרונות" בשנים 1978-9 הניעה את הגלגלים שגרמו לשינוי החוקיקה ולהעברת סמכויות האשפוז בכפייה לוועדה מיוחדת, שעל החלטתה ניתן לערער.

"לפקידות הסעד אין סמכויות", טוען דובר משדר הרווחה, ע"ס נחום עידו. "הן רק ממליצות לבית המשפט. ההחלטה היא של השופטים. למעשה, הפקידה נמ צאת במילסדה: אם בית המשפט אינו מקבל את המלצתה, אומרים שהיא לא טובה. אם מקבלים את המלצתה, אומרים שבית המשפט הוא חותמת גומי".

פרופ' פנחס שיפמן, מומחה לדיני משפחה באוניברסיטה העברית בירושלים, מותח ביקורת חריפה ורוקא על בתי המשפט. אלה, לדעתו, נוטים יותר מדי לסמוך על התסקירים של פקידות הסעד. "יש כאן בעיה חמור רה", הוא אומר. "השופטים פוטרם את עצמם מאחריות להכרעה ומעבירים אותה לפקידות הסעד. במצב שנוצר, איננו יודעים מזהם השיקולים הערכיים שהיננו את הפקידה ואין לנו ערובה לכך שהיא לא פרעלת על-ידי רעות קדומות. כשפקידת סעד קובעת שהילדים צריכים להיות בחזקת אמם, בית המשפט יוצא מתוך הנחה שחזות רעתה נוגעת למקרה הפרטי הנמצא בפניהם. אבל לפעמים היא נובעת מתוך הכללה או רעה קדומה". לעומתו, עמוס ומיר, שופט ברייטס בבית המשפט המחוזי בתל אביב ומחבר הספר "המעמד האישי", אינו מאמין ששופטים מקצועיים מתייחסים אל תסקיר פקידות הסעד כ"כזה ראה וקדש" והופכים את עצמם לחותמת גומי. אבל גם ומיר סבור שיתכן מצב שבו התסקיר של פקידות הסעד הוא מעין חוות דעת של מומחה, הוא אומר. "כשיש רק חוות דעת אחת של מומחה, ברור שיש לה משקל גדול. קחו למשל שופט בתביעת נזיקין על תאור נה דרכים. אם יש לו חוות דעת אחת, של רופא אודי, הקובע 50 אחוזי נכות, כנראה שהוא יאמץ אותה. אבל אם יוגשו לו כמה חוות דעת, הוא יוכל להפעיל שיקול דעת ולהכריע ביניהן.

"גם במקרה של בית המשפט למשפחה הן בהחזקת ילדים ניתן תמיד להגיש חוות דעת נוספת על תסקיר פקידות הסעד. צריך לזכור שהשופט הוא מקצוען במשפט. הוא אינו יודע לעשות טסטים פסיכולוגיים על מטוגלת הורית. כשיש לו חוות דעת אחת בלבד, ברור שהוא ייתן לה משקל מכריע".

לאחרונה החלט להקים ועדה שתדבק את הנושא, זאת, לנוכח התלונות הרבות שהוגשו נגד פקידות הסעד, בעיקר מצידם של אבות. בראש הוועדה עומדת פרופ' ורד סלונינסקי, מנהלת בית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בר גוריון. הוועדה, שקיימה את ישיבתה הראשונה לפני כמה שבועות, תרון בהצעה לייצור אפשרות של ערעור על התסקיר של פקידות הסעד בפני גוף מקצועי שיוכל לבקר את קביעותיה. ■

”הכוח שיש לעובדת הסוציאלית אינו דומה לכוחו של שום פקיד ציבור אחר. יש מצבים שבהם ילדה בת 25 קובעת עם מי יגדל הינד”